

Banvaktstugan vid Tornfors

Cirka 100 meter norr om växeln mot Björnhammar på NÖJ ligger banvaktstugan nummer 5 eller som den också kallades Tornfors. Stugan finns där än i dag, trots att den är tillbyggd och förändrad så kan man ändå med lite fantasi tänka sig hur den såg ut då den användes som vaktstuga vid NÖJ.

Fastigheten heter Lilla Emma och tillhörde tidigare Boo Egen- dom. Stugan byggdes enligt vissa handlingar 1887, alltså några år senare än när järnvägen Pålsboda - Finspång byggdes (1874). Baron Hamilton på Boo egendom byggde bibanan till Björnhammar och lät då troligen också bygga stugan som bostad åt den vakt som skulle sköta den nya bandelen.

År 1897 övertog NÖJ banan till Björnhammar. Marken överläts på vissa villkor till järnvägen. Där nämns också vaktstugan, men tomten där vaktstugan ligger blev troligen ej avstyckad.

Detta kom att visa sig när järnvägen ville sälja av stuga och mark omkring 1940, då man blev tvungen att i efterhand avstycka tomten.

Den första banvakten som bodde i vaktstugan på Emma ägor, var enligt husförhörslängden för Boo församling, Johan Fredrik Johansson. Han flyttade in 1875 tillsammans med pigan Gustava Wilhelmina Carlsdotter, hon blev sedermera hans hustru.

Men hur hänger detta ihop? Enligt officiella papper så fanns ingen stuga förrän 1887?

Enligt husförhörslängderna så har det helt klart funnits en banvakt med familj på Emma ägor sedan 1875 och framåt, bodde dessa någon annanstans? Hur det är med det har jag inte lyckats få fram, det kan ju också vara så att stugan byggdes tidigare. Mot detta talar att i de kartor och andra handlingar som finns bevarade från byggandet

av PFJ så finns inte någon vaktstuga i Tornfors. Stugan är trots det, i stil och byggnadssätt rätt lik de andra stugor som fanns på PFJ.

Sex banvakter med ansvar för linjen har bott i Lilla Emma, dessa är:

1875 - 1880 Johan Fredrik Johansson

1880 - 1891 Nils Nilsson

1891 - 1892 Erik Hjalmar Nilsson

1892 - 1900? Karl Oskar Landberg

1900 - 1912 Karl August Andersson

1912 - 1928 Karl Johan Johansson

Karl Johan Johansson var alltså den sista linjebanvakten som bodde i stugan. Stugan kom sedan att utnyttjas som bostad av järnvägen men hyrdes sedan ut till en bruksarbetare vid Björnhammar som sedermera friköpte stugan år 1940 av järnvägen. På senare tid har stugan används som sommarhus.

Text: Bengt-Åke Rudström

Foto: Berth Liljegren